

olur, yarışlarda iştirak eləyir, uğur qazanır. Çox qəribədir ki, bu oğlansayağı qız-cığaz sonradan Azərbaycanın ən gözəl, incə rəqslərini elə incəliklə də oynamağı bacarır, bunun sayəsində şöhrət də qazanır.

Hər şey 1934-cü ilin payızından başlayır. Onda cəmi 15 yaşı varmış...

Çox yaxşı yadımdadır, Əminə xanım bu xatirəni həvəslə, həm də məzəli bir tərzdə danışmışdı: "O vaxt Azərbaycanda ilk rəqs ansamblı yaratmaq istəyirdilər. Ona görə də oğlanların, qızların arasından istedadlı olanları seçirdilər. Məni

Ya 1998-ci il idi, ya da ondan sonrakı... Amma ilk telefon söhbətimizi, onun hökmlü səs tonunu, bu tona uyşmayan zarafatına atmacalarını, çaşqınlığı hissləyəndə ləzzətlə uğunub getməyini lap dünənki kimi xatırlayıram. Bu vaxta qədər yalnız ekranda gördüyüm bu xanımın qəribə, ipə-sapa yatmaz cazibəsinin təsirinə necə düşmüşdüm, bir dəqiqə belə vaxt itirmədən onunla görüşmək, üz-büz oturub qəzet üçün müsahibə almaq arzusu məni bərk həyəcanlandırırdı. Görüş üçün söhbəti qətiləşdirmək, onu razı salmaq lazımdı. Amma o, gözlənilməz sualı ilə yenə məni təəccübləndirməyi bacardı:

- Ərə getmişən?

- Yooox...

Sevgi, rəqs, musiqi üçbucağı...

26 dekabr Azərbaycan rəqsinin şahzadəsi Əminə Dilbazinin doğum günüdür

- Çox pis! Deməli, çirkin qızsan! Gözəl olsaydın, mənim kimi səni də bir oğlan qaçırdardı...

Yenə uğunub getdi.

Mənsə çaşqınlığımla gülməyim arasında qalmışdım...

Sözdən belə öncə yaranmış rəqs sənətinin ən mahir ifaçılarından biri, bədən dilinin fəlsəfəsi, gözəlliyi ilə milyonların sevgisini qazanmış Əminə Dilbazi qarışdıydı! Azərbaycan rəqsinin şahzadəsi sayılan, səksəni haqlasa da, şux, enerji dolu bu xanımla artıq üz-büz dayanmışdım!

Məni elə qarının ağzındaca başdan ayağa süzdü, sonra yenə zarafata başladı:

- Yoox, çirkin qız deyilmişsən. Amma balaca qızsan. Mən də balacayam, dörd eləmə. Bilirsən, Üzeyir bəy mənə həmişə "balaca qız" deyirdi.

Sonra xatirələr bir-bir çözüldü...

Əminə xanım 20-ci əsrin əvvəllərində - 1919-cu il dekabrın 26-da Qazaxda doğulub. Amma ailənin böyük oğlu Cavanşirin ağır xəstəliyə tutulması onların paytaxta köçmələrinə səbəb olur. Qardaşının vəfatından sonra atası onsuz da ipə-sapa yatmayan, ağacdan-ağaca tullanan, dava-dalaşdan başı açılmayan Əminənin saçlarını kəsdirib "Sən mənim Cavanşirimsən" - deyir. Hətta ona çərkəzi paltar alıb geyindirir, papaq tikdirir, üstəlik, xəncər də sifariş verir. Bütün bunlar balaca Əminənin yerinə, duruşuna, bir az da oğlan ədəsi qatır. İdmanla da məşğul

də yoxladılar. Soruşdular ki, hansı hava-ya oynayacaqsan? Mən də bilmədim nə deyim. Əslində, heç oynamaq istəmədim, mən hara, rəqs hara? Dedim ki, "Hopsa" çalın. Dedilər, axı belə hava yoxdu. Heç özüm də bilmirdim, bu "Hopsa" haradan ağıma gəlmişdi. Axırda zümzümə eləyib oğlan kimi atılıb düşdüm. Hamı gülməyə başladı... Üç-dörd gündən sonra dedilər ki, oynamağımı bəyəniblər. Mənsə rəqqasə olmaq istəmədim, amma biləndə ki, hər ay 200 manat təqaüd alacam, sevindim. Vəziyyətimiz yaxşı deyildi, atam rəhmətə getmişdi, anam bizi böyütmək üçün gecə-gündüz işləyirdi. Pul söhbətindən sonra razılaşdım. O gündən Azərbaycan Xalq Rəqs Ansamblının üzvü oldum".

Beləliklə, rəqs sənəti Əminə Dilbazini qazanır. O, 1936-1969-cu illərdə Müslüm Maqomayev adına Azərbaycan Dövlət Filarmoniyası Mahını və Rəqs Ansamblının solisti kimi çalışır. Eyni zamanda, müxtəlif illərdə rəqs qrupuna

rəhbərlik edir. Həm milli, həm də dünya xalqlarının rəqslərini ustalıqla oynayır. Bölgələri qarış-qarış gəzib qədim rəqslərimizi araşdırır, öyrənir, öz repertuarına salır. "İnnabi", "Tərəkəmə", "Naz eləmə", "Turacı", "Ceyran bala", "Uzundərə" kimi milli rəqslərin bir çoxuna yeni quruluş verir, fərqli çalarlar gətirir. Əminə xanım oynadığı rəqslərlə filmlərə də çəkilir. O, 1954-cü ildə Əməkdar artist, 1959-cu ildə isə Xalq artisti fəxri adlarını alır. Azərbaycan müstəqillik qazandıqdan sonra isə "İstiqlal" ordeninə layiq görülür. Uzun illər Bakı Xoreoqrafiya Məktəbində, Azərbaycan Milli Konservatoriyasında nəzdindəki İncəsənət Gimnaziyasında müəllimlik edir...

Əminə Dilbazi Azərbaycan rəqsini, onun gözəlliyini Çin, Hindistan, Pakistan, Rusiya, Ukrayna, Fransa, Almaniya, İsrail, Əlcəzair, Polşa, Macarıstan, Türkiyə, İran kimi ölkələrdə təbliğ edir, al-qışlar qazanır. Bir dəfə gastrolda olanda maraqlı bir hadisə yaşayır: "Mirzəyi" rəqsini oynayırdım, hər əlimdə iki stəkan, gah fırlanıram, gah qolumu başımın üstündən dolandırır gətirirəm... Rəqs bitəndən sonra bir nəfər mənə yaxınlaşdı. Dedi, necə olur ki, stəkan əlinizdən düşmür, bəlkə, ovcunuza yapışdırırsınız? Mən də ovcumu göstərdim, dedim, gəl, bax..."

...Əminə xanımla çox şeylərdən danışmışdıq. Amma mənim ağımda hələ bir sual da vardı. Firsət tapıb onu da soruşdum:

- Cövdət müəllim, doğrudan, sizi qaçırb?

Yenə uğundu:

- Əlbəttə! Bilmirsiniz?! Biz musiqi məktəbində bir oxumuşuq. Sonra onunla Filarmoniyada da rastlaşdıq, o vaxt bədii rəhbər işləyirdi. Bir gün rəqsimə baxdı, bəyəndi. Sən demə, özümü də bəyənib. Amma uzun müddət mənə demədi bunu, ürək eləmiş. Bir gün mənə qaçırdı, gətirdi evlərinə! Anasına dedi ki, ciyi, gəlinini gətirdim. Evləndik, uşaqlarımız oldu, peşman da deyiləm...

Bir evdə iki dəyərli sənətkar! Böyük bəstəkar Cövdət Hacıyev Əminə xanımın rəqsə olan sevgisini dəyərləndirirdi. Onlar həm həyatda, həm də sənətdə bir-birinə arxa, dayaq idilər. Övladlarını da sevgi, rəqs, musiqi dolu bir mühitdə böyütmüşdülər...

Bu evdə olduğum müddətdə o mühit mənim də ruhuma hopmuşdu, özümü sevgi, rəqs, musiqi üçbucağında hiss edirdim.

Küçəyə çıxanda hava qaralmışdı. Qaranlıq firsət bilib, indiyə kimi heç yerdə eşitmədiyim, oxumadığım, elə indicə "bəstələdiyim" musiqini zümzümə eləy-ələy əllərimi incə hərəkətlə havada süzdürdüm...

Rəqs etmək üçün bu dünyaya gəlmək... nə gözəl ömürmüş! Əminə xanım bu ömrü 91 il yaşadı. Dolu-dolu, eşqlə, ətrafına enerji, sevgi ötürürək. Bir ömrü rəqsə çevirərək!